

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24: MJU9

Livsmedelspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående utredningsarbete och åtgärder som redan har vidtagits. Motionsyrkandena handlar bl.a. om livsmedelkedjans beredskapsarbete, livsmedelskontroll samt märkning av och information om livsmedel.

I betänkandet finns 14 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Livsmedelkedjans beredskapsarbete.....	6
Kontroll av och information om livsmedel.....	15
Motioner som bereds förenklat.....	25
Reservationer.....	26
1. Primärproduktionens roll i totalförsvaret, punkt 1 (S).....	26
2. Primärproduktionens roll i totalförsvaret, punkt 1 (C).....	26
3. Beredskapsarbetet på gårdsnivå, punkt 2 (SD).....	27
4. Beredskapsarbetet på gårdsnivå, punkt 2 (C, MP).....	28
5. Beredskapsarbetet på gårdsnivå, punkt 2 (V).....	29
6. Samverkan med näringslivet, punkt 3 (S).....	30
7. Samverkan med näringslivet, punkt 3 (C).....	30
8. Likvärdig livsmedelskontroll, punkt 4 (S).....	31
9. Likvärdig livsmedelskontroll, punkt 4 (SD).....	32
10. Likvärdig livsmedelskontroll, punkt 4 (C).....	32
11. Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök, punkt 6 (S, C).....	33
12. Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök, punkt 6 (MP).....	34
13. Övriga frågor om märkning m.m., punkt 7 (SD).....	35
14. Övriga frågor om märkning m.m., punkt 7 (MP).....	36
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	37
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24.....	37
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Livsmedelkedjans beredskapsarbete

1. Primärproduktionens roll i totalförsvaret

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 40,

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 41 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkandena 9 och 23.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

2. Beredskapsarbetet på gårdsnivå

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:66 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,

2023/24:375 av Beatrice Tinggren m.fl. (SD) yrkandena 5, 7 och 8 samt

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C, MP)

Reservation 5 (V)

3. Samverkan med näringslivet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 39 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkandena 10 och 12.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (C)

Kontroll av och information om livsmedel

4. Likvärdig livsmedelskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 15,

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 9 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

5. Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 8 och

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 1.

6. Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:215 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1,

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 8,

2023/24:1091 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3,

2023/24:1696 av Aida Birinxhiku (S),

2023/24:2040 av Sanna Backeskog m.fl. (S),

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 14.

Reservation 11 (S, C)

Reservation 12 (MP)

7. Övriga frågor om märkning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 61 och

2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 2.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (MP)

Förenklad beredning

8. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 27 februari 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marléne Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet bereder utskottet ca 100 yrkanden i motioner från allmänna motions-tiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om livsmedelkedjans arbete med krisberedskap, livsmedelskontroll samt märkning av och information om livsmedel. Motionsyrkandena redovisas i bilaga 1.

Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen behandlade under föregående riksmöte, och dessa yrkanden behandlas därför i förenklad ordning i ett särskilt avsnitt. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Vid utskottets sammanträde den 13 februari 2024 informerade utredare Ingrid Peterson och huvudsekreterare Martin Allard om de förslag och bedömningar som lagts fram i betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8). Förslagen handlar bl.a. om den enskildes ansvar, kommuners ansvar, beredskapslagring och skydd av jordbruksmark.

Utskottets överväganden

Livsmedelkedjans beredskapsarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder i fråga om primärproduktionens roll i totalförsvaret, beredskapsarbetet på gårdsnivå och samverkan med näringslivet.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C), 3 (SD), 4 (C, MP), 5 (V), 6 (S) och 7 (C).

Motionerna

Primärproduktionens roll i totalförsvaret

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 9 framhålls betydelsen av att vidta åtgärder för att öka Sveriges beredskap när det gäller livsmedel, insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser. Vidare enligt yrkande 23 är förmågan att tillgodose behovet av rent vatten samt en livsmedelskedja som är robust och stark i såväl kris som krig en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvaret. Likaså är tillgången till svenskproducerat biodrivmedel av avgörande betydelse. Enligt motionärerna har det svenska jordbruket potential att minska beroendet av fossila insatsvaror och att bli en stor producent av biodrivmedel och bioenergi.

I kommittémotion 2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 40 understryks vikten av att primärproduktionen är en central del av totalförvarsplaneringen. Primärproduktionens roll i ett stärkt civilt försvar är av stor betydelse, och lantbrukets förutsättningar måste därför förbättras. I detta hänseende behövs bl.a. konkurrenskraft och regelförenklningar inom livsmedelskedjan, en bättre reservkapacitet och mer robusta transporter.

I partimotion 2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 41 föreslås nationella och uppföljningsbara mål för produktionen av och försörjningsförmågan för livsmedel i Sverige. Enligt motionärerna bör målsättningen vara att Sverige producerar åtminstone 80 procent av den mat som konsumeras i landet och som vi har goda förutsättningar att producera. Sverige bör ta till vara potentialen i att stärka den svenska försörjningsförmågan och motståndskraften i hela livsmedelskedjan.

Beredskapsarbetet på gårdsnivå

Enligt kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1 finns det behov av att stärka gårdarnas beredskap för kris och krig. För att stärka motståndskraften inom primärproduktionen vill motionärerna att

regeringen snarast tar initiativ för att stärka gårdarnas beredskap genom ökad kunskap och rådgivning om säkerhet och beredskap.

I kommittémotion 2023/24:375 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 5 bör regeringen vidta åtgärder för att inrätta ett nationellt foderlager. Lagret bör innefatta både inhemska och importerade foderråvaror av hög kvalitet och vara tillgängligt för djurägare vid behov. Kontinuerlig omsättning av fodret säkerställer hållbarheten och kvaliteten på lagret. Enligt yrkande 7 bör regeringen även överväga att införa ekonomiska stödåtgärder, t.ex. subventioner eller lånegarantier, för att underlätta för djurägare att köpa in foder vid en kris.

Vidare enligt yrkande 8 bör Sverige verka för att stärka det nordiska samarbetet inom foderproduktion och fodersäkerhet, bl.a. eftersom länderna har liknande förutsättningar. Inom ramen för t.ex. Nordiska rådet kan länderna gemensamt utveckla strategier och åtgärder, utbyta forskningsresultat och tekniköverföring samt samordna krisberedskapsplaner för att säkerställa en hållbar och resilient foderförsörjning i hela Norden.

Enligt partimotion 2023/24:66 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 bör regeringen återkomma med en plan för försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel. Stora kriser med stängda gränser, samt de problem för jordbruket som klimatkrisen leder till, riskerar att ge samhället problem med livsmedelsförsörjning. Motionärerna föreslår en pilotstudie där naturbruksgymnasier testar att producera beredskapslivsmedel på ett hållbart sätt.

Samverkan med näringslivet

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 10 framhålls potentialen i ett förbättrat samarbete inom näringslivet för att säkerställa robusta leveranskedjor och nödvändig lagerhållningskapacitet. Sveriges beredskap inom livsmedels- och dricksvattenförsörjning är av yttersta vikt. I samma motion yrkande 12 efterfrågas samarbete mellan branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut för att på så sätt öka kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producer och konsumenter.

Enligt partimotion 2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 39 bör Sveriges beredskap när det gäller livsmedel och kritiska insatsvaror stärkas genom samverkan mellan det offentliga och näringslivet där beredskapsåtgärder kan säkerställas genom avtal och ersättningar. Motionärerna vill se en beredskapsmodell där näringslivet spelar en central roll.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Primärproduktionens roll i totalförsvaret

Riksdagen har beslutat om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Livsmedels- och dricksvattenförsörjningen berörs av det civila försvarets mål om förmågan att upprätthålla en nödvändig försörjning. Livsmedelsberedskapen

behöver byggas upp för att livsmedelsförsörjningen ska tryggas inför en säkerhetspolitisk kris under minst tre månader där logistikflödena till och från omvärlden är begränsade.

Det pågår ett antal analysarbeten med relevans för försörjningsberedskapen inom olika sektorer och i statliga utredningar. År 2020 redovisade Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) i rapporten Livskraft – mätt och frisk ett underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret i fråga om livsmedelsförsörjning. Utifrån detta underlag har myndigheterna fått ett antal ytterligare uppdrag för att på olika sätt fortsätta arbetet med att utveckla livsmedelkedjans beredskap.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) redovisar regeringen att det pågår ett intensivt arbete för att etablera en livsmedelsberedskap och trygg dricksvattenförsörjning som är anpassad till dagens förutsättningar och det säkerhetspolitiska läget. När det gäller livsmedelsförsörjningen finns det bl.a. behov av att stärka livsmedelsproduktionen i Sverige, där primärproduktionen är en av flera kritiska delar i livsmedelkedjan.

I fråga om biodrivmedel bedömde Utredningen om ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67) att den bästa livsmedelsberedskapspolitiken för ett nytt civilt försvar vore att införa politiska styrmedel och genomföra satsningar för att snabba på en omställning till fossilfritt lantbruk. Inom Klimatklivet finns möjlighet för stöd till investeringar i ny teknik inom jordbruket för att ersätta fossila bränslen med biobränslen eller el. För budgetåret 2024 anvisade riksdagen ca 5 miljarder kronor till anslaget 1:16 Klimatinvesteringar (Klimatklivet).

Våren 2022 fick en särskild utredare i uppdrag att föreslå en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen inklusive styrmedel för näringslivets medverkan (dir. 2022:33). Betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8) redovisades den 31 januari 2024. Utredaren lämnar flera förslag för att stärka livsmedelsberedskapen, bl.a. i fråga om den enskildes ansvar, kommuners ansvar, beredskapslagring och skydd av jordbruksmark. Det föreslås även att det införs ett nationellt mål för livsmedelsberedskapen i syfte att stadfästa en utvecklad inriktning inom området. Enligt utredningen bör målet med livsmedelsberedskap vara att säkerställa att hela befolkningen över tid har tillgång till nödvändiga livsmedel vid en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. Utredningen föreslår också en ny lag om livsmedelsberedskap där beredskapslagring inom jordbruksområdet ingår. Betänkandets förslag och bedömningar bereds inom Regeringskansliet.

Av regleringsbrevet för 2024 följer att Livsmedelsverket, Jordbruksverket och SVA har i uppdrag att fortsätta arbetet för att, inom ramen för det civila försvaret, bygga upp en livsmedelsberedskap. Myndigheterna ska bl.a. vidta förberedande åtgärder för en uppbyggnad av omsättningslager för livsmedelssektorn. Myndigheterna ska utarbeta en gemensam redovisning av vidtagna åtgärder, uppnådda resultat och förslag på fortsatt inriktning för det arbete som

myndigheterna har genomfört. Redovisningen ska lämnas senast den 1 april 2025.

Specifikt i fråga om åtgärder för att öka Sveriges självförsörjning av livsmedel är det övergripande målet för den nationella livsmedelsstrategin en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både den konventionella och den ekologiska, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad för livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

Ett av Jordbruksverkets uppdrag inom ramen för livsmedelsstrategin är att följa och utvärdera livsmedelskedjans utveckling över tid samt följa och utvärdera genomförandet av livsmedelsstrategin. Av uppdraget framgår också att Jordbruksverket ska lämna en årlig rapport och en fördjupad analys vart fjärde år. I april 2023 presenterade Jordbruksverket sin senaste rapport (rapport 2023:6) som visar utvecklingen i livsmedelskedjan fr.o.m. 2016, dvs. året innan livsmedelsstrategin beslutades, t.o.m. 2021. Av rapporten framgår att produktionen har ökat i livsmedelskedjan som helhet, att den svenska marknadsandelen har ökat eller varit oförändrad och att svensk export av jordbruksvaror och livsmedel har ökat.

I februari 2023 inledde regeringen arbetet med en livsmedelsstrategi 2.0. Regeringens ambition är att Livsmedelsstrategi 2.0 ska göra avtryck i hela livsmedelskedjan från jord till bord. Den ska skapa förutsättningar för aktörer i kedjan att stärka sin konkurrenskraft, bidra till ökad hållbarhet, främja svenskproducerade varor, öka den totala livsmedelsproduktionen och även minska vår sårbarhet vid en eventuell kris. Översynen innebär att man, inom ramen för relevanta riksdagsbeslut, konkretiserar strategin och identifierar vilka åtgärder som behöver vidtas för att föra arbetet med livsmedelsstrategin framåt i en förändrad omvärld. De viktigaste utgångspunkterna för arbetet är dels att sätta konkurrenskraft, lönsamhet och ökad hållbar livsmedelsproduktion i centrum, dels vikten av livsmedelsberedskap och en robust och anpassningsbar livsmedelskedja i förhållande till omvärlden. Arbetet bedrivs i en bred dialog med näringslivet och andra berörda aktörer i livsmedelskedjan.

Som svar på fråga 2022/23:578 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren den 26 april 2023 att regeringen nu arbetar med att vidareutveckla genomförandet av livsmedelsstrategin just för att öka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan. Syftet är att fånga upp synpunkter och förslag om vad som behövs för att förverkliga livsmedelsstrategins övergripande mål. Regeringen vill se en produktionsökning som skapar fler jobb i hela landet och som stärker svensk försörjningstrygghet.

Under våren 2023 behandlade utskottet motionsförslag om åtgärder för att öka Sveriges självförsörjning av livsmedel. Utskottet framhöll bl.a. följande (bet. 2022/23:MJU18 Livsmedelspolitik s. 43 f):

När det gäller de föreslagna åtgärderna för att på olika sätt stärka Sveriges självförsörjning av livsmedel vill utskottet framhålla livsmedelsstrategins övergripande mål om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Utskottet kan konstatera att produktionen har ökat i livsmedelskedjan som helhet under de senaste åren, men under samma period har livsmedelskedjan också ställts inför ett antal nya utmaningar. Utskottet välkomnar därför att regeringen nu tar ett helhetsgrepp om strategin och ser över hur den kan uppdateras för att skapa ännu bättre förutsättningar för aktörer i kedjan att öka den totala livsmedelsproduktionen.

I arbetet för ökad beredskap som nu satts igång kan utskottet konstatera att ett antal aspekter och behov behöver beaktas framgent. Bland annat återinförandet av lager med basförmödenheter och insatsmedel för jordbruket, en fungerande växtförädling som är anpassad efter våra klimatförhållanden och en åtgärdsplan för att säkerställa nödvändiga foderresurser i tider av brist eller vid en kris är av avgörande betydelse. Utskottet ser även ett behov av att arbetet inbegriper frågan om vilka krav som ska ställas på kommuner att ha en plan för att vid en kris förse skolor och omsorgsverksamhet med livsmedel.

Utskottet förutsätter att dessa aspekter inbegrips i det mycket aktiva arbete som regeringen nu bedriver för att bygga upp det civila försvaret.

Beredskapsarbetet på gårdsnivå

Specifikt i fråga om att öka beredskapen på gårdsnivå fick Jordbruksverket i juni 2023 i uppdrag att, inom arbetet med att stärka det civila försvaret, lämna förslag på åtgärder för att stärka beredskapen inom primärproduktionen av livsmedel i hela Sverige (LI2023/02680). Förslaget ska omfatta företagsnära rådgivning om vilka investeringar som behövs för att stärka robustheten i primärproduktionen, och förslag till modell för finansiering av sådana investeringar men kan även innehålla andra åtgärder med syfte att stärka beredskapen inom primärproduktionen av livsmedel. Syftet är att stärka beredskapen på gårdsnivå. Med hjälp av företagsnära rådgivning ska det bli tydligt vilka insatser som behövs i det specifika företaget. Uppdraget redovisades i december 2023.

Av regleringsbrevet för 2024 framgår att Jordbruksverket har i uppdrag att utveckla förslagen som lämnats i redovisningen som bl.a. handlar om ändamålsenlig rådgivning och en finansieringsmodell för investeringsstöd samt ett kompetensutvecklingspaket där aktiviteter kombineras för att stärka primärproduktionens förmåga i det civila försvaret. Under 2024 är 20 miljoner kronor avsatta för uppdraget. Målgruppen är jordbruksföretag som vill satsa på robusthöjande åtgärder; företagsnära rådgivning ska tydliggöra vilka insatser som behövs i det specifika företaget. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2024.

Som redovisats ovan överlämnades betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8) den 31 januari 2024. I utredningen lämnas ett antal

förslag och bedömningar som direkt eller indirekt berör beredskapsarbetet på gårdsnivå. I fråga om lagring av insatsvaror på gårdsnivå bedömer utredningen att Jordbruksverket bör få i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett investeringsstöd för att stärka gårdarnas lagringskapacitet.

När det gäller foder fastställde Jordbruksverket i oktober 2021 en nationell beredskapsplan för foder- och livsmedelskedjan (dnr. 6.9.17-18187/2021). Syftet med beredskapsplanen är att på en över gripande nivå beskriva ansvar och roller för ansvariga och berörda aktörer, relevanta samverkansforum och informationsutbyte. Målgruppen för beredskapsplanen är de aktörer som hanterar eller blir inblandade vid en oönskad händelse inom foder- och livsmedelskedjan. Jordbruksverket ansvarar för planen och samordnar uppdateringar.

Sverige samarbetar med andra länder i Norden för att stärka livsmedelsberedskapen i regionen. Under Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024 kommer rådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) att prioritera livsmedelsberedskap, motståndskraft och ökad konkurrenskraft i livsmedelskedjan.

När det gäller försök med lokalt producerade beredskapslivsmedel pågår det forskning bl.a. vid Future Foods vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Under åren 2015–2018 genomfördes projektet Kan vi producera mat i händelse av kris? Sårbarhet och resiliens på gårdsnivå i svenskt lantbruk. I projektets slutrapport ges en översikt av sårbarheten för störningar på gårdar med olika produktionsinriktning samt möjliga lösningar för att öka livsmedelsproduktionens motståndskraft genom en omställning till fossilfritt lantbruk. Ett fossilfritt jordbruk med inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle dramatiskt minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. De tekniska lösningarna för att ställa om till ett fossilfritt lantbruk finns redan i dag men enligt författarna av rapporten produceras det inte tillräckliga mängder av vare sig alternativa drivmedel eller gödsel för att genomföra en omställning. Enligt författarna behövs det politiska styrmedel och andra satsningar för att snabba på omställningen till ett fossilfritt lantbruk.

I december 2020 presenterade miljö- och jordbruksutskottet en fördjupad uppföljning av lantbrukets sårbarhet (2020/21:RFR7). Syftet med uppföljningen var att ta fram ett kunskapsunderlag inför utskottets beslut i frågor som rör lantbrukets sårbarhet och landets försörjningsgrad. Underlaget består av en uppföljning med fokus på primärproduktionen, en omvärldsanalys i Finland, Irland och Tyskland samt en sammanställning av relevanta resultat från forskning och andra undersökningar och utredningar. Av uppföljningen framgår att förutsättningarna för att driva lantbruk ser väldigt olika ut i olika delar av Sverige. Förutsättningarna skiljer sig också åt beroende på vilken typ av lantbruk som bedrivs. Riskerna för sårbarhet är därför många; dock är bristen på drivmedel den risk för sårbarhet som är mest framträdande. Andra exempel på sårbarheter är att många lantbrukare är beroende av EU-stöd och andra stöd, att det är svårt att hitta personal med rätt kompetens samt att det finns få stora livsmedelsanläggningar.

Samverkan med näringslivet

I utredningen om näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:51) konstaterades det att näringslivet generellt har svaga incitament att i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav, dvs. konsekvenserna av ett väpnat angrepp. Det gör att det kan saknas beredskap hos privata aktörer i livsmedelssystemet att hantera höjd beredskap och ytterst krig. Mot denna bakgrund föreslog utredningen att ansvariga myndigheter får i uppdrag att identifiera vilka företag som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet. Genom att identifiera företag som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet blir det möjligt att analysera och värdera försörjningstryggheten.

Livsmedelsverket och Jordbruksverket arbetar tillsammans med företag och andra aktörer för att öka förutsättningarna för att säkerställa flödet i livsmedelskedjan vid störningar. I regleringsbrevet för 2021 fick myndigheterna i uppdrag att, tillsammans med berörda företag och andra relevanta aktörer, arbeta för att öka förutsättningarna för att säkerställa flödet i livsmedelskedjan vid en allvarlig bristsituation under svåra fredstida förhållanden eller höjd beredskap och då ytterst krig. Myndigheterna startade då ett arbete med målen att öka förmågan att tidigt identifiera en flödesstörning, etablera kontakter från jord till bord samt identifiera vad aktörer kan göra på egen hand eller tillsammans för att befolkningen ska ha mat på bordet även vid flödesstörningar. Uppdraget har en direkt koppling till livsmedelsstrategin och det övergripande målet att sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Regeringsuppdraget redovisades i december 2023. I rapporten framhåller myndigheterna att uppbyggnaden av livsmedelsberedskapen förutsätter att det finns förtroende och tillit mellan livsmedelskedjans aktörer. Det fortsatta arbetet bör därför ske i en nära samverkan och samarbete mellan aktörerna. De identifierade handlingsalternativen visar att såväl offentliga som privata aktörer behöver vidta åtgärder för att stärka livsmedelsberedskapen. För att underlätta näringslivets kontinuitetsarbete avser myndigheterna att genomföra kompetenshöjande insatser samt utreda och förbereda ett förslag om införande av ett investeringsstöd för robusthetshöjande åtgärder. Vidare ska den privat-offentliga samverkan utökas med t.ex. övningar. Transportsamordning är ett prioriterat område i detta avseende.

Myndigheterna ska även analysera regelverk som kan hindra livsmedelsflödet vid störningar och vidta förberedande åtgärder för att bygga upp lager i syfte att stärka livsmedelsberedskapen. I arbetet med uppdraget har deltagarna även identifierat åtgärder som privata aktörer i livsmedelskedjan bör vidta. Det handlar bl.a. om att fortsätta arbetet med kontinuitetshantering och analys av den egna verksamhetens förmåga att leverera produkter vid kris och krig. Genom arbetet kan företagen identifiera vilka åtgärder som behöver prioriteras och vilka eventuella branschriktlinjer och standarder som försvårar produktionen i störda lägen.

För budgetåret 2022 fick Livsmedelsverket, Jordbruksverket och SVA i uppdrag att fortsätta arbetet med uppbyggnaden av livsmedelsberedskapen.

Uppdraget redovisades i februari 2023. Av redovisningen framgår att myndigheterna i syfte att öka kunskapen om vilka varor som är särskilt viktiga för försörjningsförmågan under höjd beredskap har fört dialog med företag i livsmedelskedjan. Analys av befintlig statistik och genomgång av sakkunniga har också påbörjats. Livsmedelsverket har också inlett ett arbete med att kartlägga vilka företag som skulle kunna bedömas vara av särskild betydelse för Sveriges livsmedelsberedskap, i dialog med ett flertal företag, och har tillsammans med Jordbruksverket, Svensk dagligvaruhandel och Svensk handel tagit fram ett förslag på en metod för att mäta mängden mat i det nationella livsmedelssystemet. Livsmedelsverket har även tagit fram en standardiserad bedömningsmetod för kartläggning och analys av företagens förmåga att leverera varor och tjänster under höjd beredskap.

Som nämnts ovan redovisades betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8) den 31 januari 2024. I utredningen lämnas ett antal förslag och bedömningar för att stärka näringslivets del i krisberedskapen. Bland annat bedömer utredningen att Livsmedelsverket bör få i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett investeringsstöd i syfte att stärka motståndskraften hos företag inom livsmedellstillverkning och livsmedelsdistribution. Livsmedelsverket bör även få i uppdrag att kartlägga livsmedelsbutikernas förmåga att motstå allvarliga störningar och tillsammans med berörda aktörer identifiera åtgärder för att upprätthålla distributionen av nödvändiga livsmedel under störda förhållanden. Betänkandets förslag och bedömningar bereds inom Regeringskansliet.

Som ytterligare ett led i att stärka samverkan mellan det offentliga och näringslivet beslutade den dåvarande regeringen i maj 2022 om ett tvärsektorielt näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap. Rådet ska utgöra ett forum på strategisk nivå för ömsesidigt informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för näringslivet, arbetstagarorganisationerna och staten i fråga om totalförsvar och krisberedskap. Näringslivsrådet hade ett första möte i mars 2023. Enligt regeringen är försörjningsberedskapen en viktig fråga för rådet att diskutera framöver.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) redovisar regeringen att arbetet med frågor om livsmedels- och dricksvattenberedskapen utvecklades i betydande utsträckning under 2022. Enligt regeringen är det angeläget att det pågående arbetet med att trygga en nödvändig försörjning med livsmedel och dricksvatten fortsätter för att samhället ska kunna möta framtidens utmaningar. Arbetet omfattar åtgärder i flera led hos en bredd av aktörer. Regeringen framhåller att myndigheternas nära dialog med näringslivet har varit särskilt viktig för förståelsen för de utmaningar livsmedelskedjans aktörer står inför i uppbyggnaden av det civila försvaret. Då det är företagen i alla led i livsmedelskedjan som tillhandahåller livsmedel på marknaden så är funktionaliteten i dessa företag helt avgörande för landets livsmedelsberedskap. Att företagen är konkurrenskraftiga i fredstid är en förutsättning för att livsmedelsberedskapen ska stå stark i händelse av störda förhållanden.

Specifikt i fråga om samverkan när det gäller dricksvatten redovisar regeringen i budgetpropositionen att Livsmedelsverket under 2022 fortsatte arbetet med att utveckla den privat–offentliga samverkansgruppen för dricksvatten (DVPOS).

Utskottets ställningstagande

Primärproduktionens roll i ett stärkt totalförsvaret

Utskottet vill inledningsvis framhålla den inriktning för totalförsvaret som riksdagen har beslutat om: En tryggad livsmedelsförsörjning tar sin utgångspunkt i en fungerande inhemsk jordbruks- och livsmedelsproduktion samtidigt som flödet av varor i livsmedelskedjan behöver kunna fortsätta utan avbrott. Livsmedelssektorns kritiska beroenden av insatsvaror och andra sektorers verksamheter och tjänster behöver också vara säkrade vid ansträngda förhållanden. Utskottet konstaterar att en omfattande återuppbyggnad av det civila försvaret i enlighet med totalförvarsbeslutet har påbörjats. Utskottet noterar det mycket aktiva utredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet och kommittéväsendet, inte minst utredningen om en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen, som helt nyligen har redovisats.

Utskottet vill därutöver framhålla regeringens arbete med att uppdatera livsmedelsstrategin i ljuset av de nya utmaningar som livsmedelskedjan står inför. Utskottet ser mycket positivt på att vikten av livsmedelsberedskap och en robust och anpassningsbar livsmedelskedja i förhållande till omvärlden står i fokus för detta arbete.

I ljuset av det aktiva arbete som pågår bedömde utskottet under föregående riksmöte att det inte var motiverat för riksdagen att göra något tillkännagivande om primärproduktionens betydelse för totalförsvaret. Utskottet lyfte fram regeringens insatser för att stärka primärproduktionens krisberedskap, och förutsatte att regeringen fortsätter att vidta åtgärder för att utveckla livsmedelskedjans motståndskraft. Utskottets uppfattning i frågan har inte förändrats. Således avstyrker utskottet motionerna 2023/24:2456 (C) yrkande 40, 2023/24:2457 (C) yrkande 41 och 2023/24:2628 (S) yrkandena 9 och 23.

Beredskapsarbetet på gårdsnivå

Det försämrade säkerhetspolitiska läget har aktualiserat behovet av att stärka livsmedelsproduktionen i Sverige, och gårdarnas kapacitet att hantera kriser är en avgörande del av kedjan. Utöver vad utskottet anför ovan vill utskottet uppmärksamma att den ansvariga myndigheten under 2024 arbetar med att utveckla förslag till åtgärder när det gäller bl.a. rådgivning, investeringsstöd och kompetensutveckling för att stärka gårdarnas förmåga i det civila försvaret. Utskottet noterar även att utredningen om en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen innehåller förslag som har betydelse för beredskapsarbetet på gårdsnivå, t.ex. i fråga om lagring av insatsvaror.

Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och avstyrker därför motionerna 2023/24:66 (V) yrkande 1, 2023/24:375 (SD) yrkandena 5, 7 och 8 samt 2023/24:2479 (C) yrkande 1.

Samverkan med näringslivet

Näringslivets roll i livsmedelsförsörjningen är central, och utskottet ser därför positivt på att de ansvariga myndigheterna sedan några år tillbaka arbetar aktivt för att på olika sätt stärka dialogen med de företag vars verksamhet kan antas vara nationellt totalförsvarsviktig.

Utskottet ser också positivt på att utredningen om en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen nu lämnat sitt betänkande. Flera av utredningens bedömningar och förslag har bäring på hur det offentliga och näringslivet ska samverka för att stärka samhällets krisberedskap och det civila försvaret i enlighet med riksdagens mål för det civila försvaret. Utredningens förslag och bedömningar bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att vidta de åtgärder som krävs för att livsmedelsförsörjningen ska tryggas inför en säkerhetspolitisk kris, även när det gäller näringslivets medverkan. Utskottet ser därför inte skäl att föreslå ett tillkännagivande i frågan utan avstyrker motionerna 2023/24:2457 (C) yrkande 39 och 2023/24:2628 (S) yrkandena 10 och 12.

Kontroll av och information om livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder när det gäller en likvärdig livsmedelskontroll, ursprungsmärkning av animaliska produkter, krav på ursprungsinformation för livsmedel som serveras på restaurang och andra storkök samt vissa övriga frågor om märkning m.m.

Jämför reservation 8 (S), 9 (SD), 10 (C), 11 (S, C), 12 (MP), 13 (SD) och 14 (MP).

Motionerna

En likvärdig livsmedelskontroll

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17 framhålls behovet av att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen. För att kontrollen ska upplevas som trovärdig av livsmedelsproducenterna är det viktigt att kontrollen är likvärdig och att kontrollmyndigheternas bedömningar är enhetliga. Det finns stora olikheter mellan de lokala kontrollmyndigheterna när det gäller kontrollfrekvens, bedömning av avvikelser och beslut om åtgärder vid bristande efterlevnad.

Enligt kommittémotion 2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 15 bör regeringen överväga att ge Livsmedelsverket en mer aktiv roll när det gäller sådan tolkning av EU-regler som uppstår vid kommunernas tillsyn. Motionärerna anser att en källa till olika tillämpning av tillsynsbeslut inom livsmedelsnäringarna är att olika kommuner gör olika tolkningar av EU-regler. Därför bör Livsmedelsverket, som har en större förståelse för EU-reglerna, spela en mer aktiv roll.

Enligt kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 9 behöver Livsmedelsverket bli bättre på att integrera ett småföretagarsperspektiv i sitt arbete med tillsyn. Motionärerna befarar att den nya tillsynsmodellen kommer att leda till att små livsmedelsproducenter drabbas av kraftigt höjda avgifter, vilket står i strid med såväl ambitionerna i livsmedelsstrategin som arbetet med att stärka Sveriges livsmedelsberedskap.

Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Enligt kommittémotion 2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 8 bör det införas obligatorisk ursprungsmärkning för alla animaliska produkter eftersom det är angeläget att ytterligare öka konsumenternas möjlighet att göra aktiva val när de köper livsmedel. Motionärerna anser att i varje led i produktionskedjan bör alla animaliska produkter märkas med ursprung och att detta även bör omfatta mejeriprodukter.

Obligatorisk ursprungsmärkning för samtliga animaliska produkter föreslås även i kommittémotion 2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 1. Motionärerna anser att det är viktigt att kunna välja vad man vill stödja genom sin konsumtion, inte minst när det gäller jordbruksprodukter. Skillnaden i t.ex. djurhållning och antibiotikaanvändning kan vara stor mellan kött som är producerat i Danmark och i Sverige, trots att det handlar om två grannländer.

Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök

Enligt kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 14 bör det införas krav på ursprungsinformation för kött som serveras på restaurang. För att se mer svenskt på tallriken är det viktigt att ge konsumenterna bättre förutsättningar att göra medvetna val, både i mataffären och på restaurangen. Motionärerna beklagar därför att det i dagsläget inte finns krav på att ange ursprungsland vid försäljning av oförpackade livsmedel.

På liknande sätt anförs det i kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8 att regeringen bör vidta åtgärder för att införa nationella bestämmelser om ursprungsinformation för kött på restaurang och i offentliga kök. Motionärerna framhåller att den svenska matens kvaliteter gör att många konsumenter aktivt söker efter svenska matvaror i butiken, men på restauranger och i offentliga kök är däremot informationen om var maten är producerad mer svåråtkomlig. Utformningen av nationella bestämmelser bör göras på ett sätt som inte skapar onödig administration för företagen.

I kommittémotion 2023/24:413 av Mikael Eskilander *m.fl.* (SD) yrkande 8 föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att införa krav på att ursprunget på huvudingrediensen i rätter ska anges på menyn. Motionärerna påpekar att det är möjligt att fråga personalen, men anser att detta kan uppfattas som omständligt. För ökad producentmakt borde livsmedlets ursprung framgå av menyn.

Enligt motion 2023/24:215 av Rebecka Le Moine *m.fl.* (MP) yrkande 1 bör regeringen vidta åtgärder för att införa krav på ursprungsinformation för animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök. Motionärerna påpekar att en stor andel av färskt kött som handlas i butik är svenskt, men det omvända gäller i restaurangsektorn.

Förslag om krav på ursprungsinformation för olika livsmedel som serveras på restaurang och i andra storkök framförs även i motionerna 2023/24:1091 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3, 2023/24:1696 av Aida Birinxhiku (S) och 2023/24:2040 av Sanna Backeskog *m.fl.* (S).

Övriga frågor om märkning m.m.

Enligt kommittémotion 2023/24:403 av Staffan Eklöf *m.fl.* (SD) yrkande 61 bör regeringen se till att i de fall Livsmedelsverket antar näringsrekommendationer som innehåller miljöargument ska detta göras i samråd med Jordbruksverket. Motionärerna påpekar att de nya nordiska näringsrekommendationerna inkorporerar livsmedlens miljöpåverkan och att rekommendationerna är mycket omdiskuterade. När miljöargument infogas i näringsrekommendationer är det mycket viktigt att det görs med en god helhetssyn, vilket kan uppnås om Jordbruksverket involveras i processen.

I motion 2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 2 föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att införa krav på livsmedelsbranschen att redovisa om deras produkter innehåller MRSA, dvs. stafylokocker som är resistenta mot flera sorters antibiotika. Enligt motionären bör konsumenterna ges möjlighet att få information om livsmedlet innehåller MRSA, bl.a. eftersom det kan gynna de producenter som säkerställer god djurvälstånd och låg användning av antibiotika.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

En likvärdig livsmedelskontroll

Livsmedelsverket fick 2017 i uppdrag av regeringen att utvärdera effekterna av myndighetens arbete med att utveckla livsmedelskontrollen för att göra den mer likvärdig över hela landet. Utvärderingen omfattar livsmedelskontrollen i leden efter primärproduktion. Uppdraget redovisades 2022 (L 2022 nr 21).

Av redovisningen framgår att det fortfarande finns stora brister i likvärdighet inom livsmedelskontrollen på kommunal nivå. Det finns stora olikheter mellan myndigheter när det gäller kontrollfrekvens, bedömning av avvikelser,

benägenhet att fatta beslut om åtgärder vid bristande efterlevnad av lagstiftningen och huruvida kontrollen är riskbaserad samt i fråga om tillämpningen av förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter (livsmedelsavgiftsförordningen). Systemet för livsmedelskontroll med ca 250 kommunala kontrollmyndigheter innebär dåliga förutsättningar för en effektiv styrning och enhetliga arbetssätt på nationell nivå. Ungefär en tredjedel av kontrollmyndigheterna är mycket små med endast en inspektör anställd, vilket innebär att den svenska livsmedelskontrollen har en strukturell sårbarhet som Livsmedelsverket har begränsad rådighet över. Myndigheten framhåller samtidigt att de insatser som genomförs har haft viss effekt på likvärdigheten när det gäller avvikelshantering och att kontrollen fokuserats till vissa områden. Kontrollmyndigheterna fokuserar i högre utsträckning på allvarigare avvikelser.

Utvärderingen omfattar perioden 2017–2021 vilket innebär att pandemin har påverkat förutsättningarna för livsmedelskontrollen under 2020 och 2021. Genomförandet av God kontrollsed blev betydligt mindre omfattande under denna period än planerat.

År 2017 fick Livsmedelsverket även i uppdrag att se över riskklassningsmodellen, dvs. hur mycket olika företag ska kontrolleras, där ett av syftena var att skapa förutsättningar för en enhetligare tillämpning av modellen. Hösten 2022 beslutade Livsmedelsverket om en ny riskklassningsmodell som börjar att användas verksamhetsåret 2024. Den nya modellen är tydligare knuten till lagstiftningsområden och de processer som sker på anläggningen, t.ex. att stycka och mala kött, märkning av egentillverkade livsmedel och fermentering av fisk. Till skillnad från den tidigare modellen, som var timbaserad, är den nya modellen frekvensbaserad och anger hur många kontrollbesök som bör genomföras per år. Möjlighet till reduktion av kontrollfrekvens kommer att finnas för företag med god regelefterlevnad och med tredjepartscertifiering som är granskad och listad av Livsmedelsverket. Det kommer även att finnas möjlighet att justera kontrolltiden för företag som får en orimlig kontrollfrekvens i förhållande till sin verksamhets omfattning. Modellen inkluderar fler parametrar än tidigare. Detta snävar in utrymmet för egna bedömningar och borde enligt Livsmedelsverket därför leda till en större enhetlighet.

Av regleringsbrevet för 2024 följer att Livsmedelsverket och Jordbruksverket har i uppdrag att stärka och påskynda arbetet med regelförenklingar för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen. Myndigheterna ska med utgångspunkt i det pågående förenklingsarbetet redovisa hur de har arbetat med förenkling av föreskrifter och andra regelverk. Av redovisningen ska även framgå hur myndigheterna i sitt övriga förenklingsarbete har tagit hänsyn till företagsperspektivet samt målen för livsmedelsstrategin. En delredovisning ska lämnas senast den 15 mars 2025 och en slutredovisning ska lämnas senast den 15 mars 2026. Slutredovisningen ska även innehålla myndighetens förslag till fortsatta insatser inom förenklingsarbetet.

I fråga om kontrollavgifter beslutade regeringen i början av 2021 om en ny livsmedelsavgiftsförordning som innebär att det fr.o.m. januari 2024 är obligatoriskt för alla kontrollmyndigheter att efterhandsdebitera företagen, dvs. företagen betalar sin kontrollavgift först efter det att kontrollen är genomförd. Den nya förordningen gäller all offentlig kontroll av livsmedel. Ändringarna syftar till att skapa en tydligare koppling mellan utförd kontroll och betalning, vilket antas leda till en större legitimitet för avgiften samt bidra till att kontrollen upplevs som mer likvärdig.

Den 22 februari 2023 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren som svar på fråga 2022/23:352 att kontrollen bör fokuseras där den gör störst nytta och hänsyn bör tas till verksamhetens risk och omfattning. Regeringen kommer att följa frågan noggrant.

Under föregående riksmöte behandlade utskottet motionsförslag om kontroll och tillsyn i livsmedelskedjan, inklusive kontrollavgifter. Utskottet anförde följande i frågan (bet. 2022/23:MJU18 Livsmedelspolitik s. 34):

Att livsmedelskontrollen är ändamålsenlig, effektiv och likvärdig är av grundläggande betydelse för såväl livsmedelsproducenternas som konsumenternas förtroende för kontrollen och i förlängningen för livsmedelskedjan som sådan. Utskottet konstaterar att det sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande arbete för att säkerställa att livsmedelskontrollen och de avgifter som är förknippade med densamma är i linje med denna målsättning. Utskottet vill fram för allt framhålla Livsmedelsverkets arbete med att effektivisera, modernisera och likrikta kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar. [...]

Utskottets samlade bedömning är att det arbete som bedrivs för att effektivisera kontrollen bidrar till säkra livsmedel och långsiktigt hållbart företagande.

Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Generella bestämmelser om information och märkning som gäller alla livsmedel finns huvudsakligen i förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhanda hållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (den s.k. livsmedelsinformationsförordningen). Dessa regler kompletteras av bestämmelser om information om ursprungsland i andra regelverk, bl.a. i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation. Enligt artikel 9.1 i livsmedelsinformationsförordningen är det obligatoriskt att ange bl.a. ingrediensförteckning, livsmedlets beteckning, datum för minsta hållbarhet eller sista förbrukningsdag samt i vissa fall uppgift om ursprungsland eller härkomstplats.

I fråga om ursprungsmärkning av animaliska produkter anges det i artikel 26.2 att uppgifter om ursprungsland eller härkomstplats är obligatoriska i de fall där underlåtenhet att lämna sådana uppgifter skulle kunna vilseleda konsumenterna i fråga om livsmedlets rätta ursprungsland eller härkomstplats, i synnerhet om den information som följer med livsmedlet eller etiketten som helhet annars skulle antyda att livsmedlet har ett annat ursprungsland eller en annan härkomstplats. Det gäller särskilt när annan

information antyder att livsmedlet har ett annat ursprung än vad det egentligen har. Exempel på sådan annan information är livsmedlets beteckning, varumärke, logotyp, firmanamn, bilder och symboler som flaggor, vimplar eller andra nationella eller regionala kännetecken samt färgsättning av emballage och bakgrund vid presentation av livsmedlet.

För vissa livsmedel är det krav på obligatorisk ursprungsmärkning; detta gäller för t.ex. nötkött, gris, lamm, get, fågel, honung, frukt och grönsaker. Vid försäljning av fisk, skaldjur och blötdjur, t.ex. musslor, i butik ska det finnas information om varifrån produkten kommer, ursprungsland eller fångstzon.

Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artiklarna 9.1 och 10 i samma förordning. Sverige har föreskrivit att uppgifter om livsmedlets beteckning ska lämnas på kundens begäran. Det finns inget som hindrar att livsmedelsföretagare frivilligt ger information så länge påståendet är sant och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten. Om en medlemsstat vill föreskriva om ytterligare obligatoriska uppgifter för vissa typer eller kategorier av livsmedel måste detta anmälas till kommissionen. Medlemsstaten ska i förväg anmäla den planerade åtgärden och skälen för denna till kommissionen och de andra medlemsstaterna. Företagen själva kan välja att märka ett färdigförpackat livsmedel med frivilliga uppgifter, däribland frivilliga ursprungsmärkningar. Den frivilliga livsmedelsinformationen får inte vara oklar eller förvillande för konsumenten och ska i förekommande fall vara grundad på relevanta vetenskapliga uppgifter.

I Sverige används ett antal frivilliga ursprungsmärkningar, t.ex. Svensk Fågel, Från Sverige, Kött från Sverige och Mjölk från Sverige. Enligt Svensk märkning AB fanns det i januari 2023 ca 220 anslutna företag som märkesanvändare och ca 12 000 produkter godkända för märkning.

I Från jord till bord-strategin (COM(2020) 381 final) aviserade kommissionen att den avser att se över möjligheten att utöka bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning. Syftet med revideringen är att göra det lättare för konsumenterna att hitta hälsosamma och hållbara livsmedel samt att minska matsvinnet. Förslaget till revidering av livsmedelsinformationsförordningen aviserades till det sista kvartalet 2022 men lades inte fram. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer inte något förslag till revidering av förordningen att lämnas av det nuvarande kollegiet, utan frågan kommer att få hanteras av nästa kommission.

Den 30 januari 2024 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren som svar på interpellation 2023/24:358 bl.a. följande:

Jag vill börja med att säga att regeringen tycker att det är viktigt att möta det stora intresse som finns hos konsumenterna kring mat. Att få veta var maten kommer ifrån, hur djuren vuxit upp och var fisken fångats är viktigt för konsumenternas möjlighet att göra medvetna val. [...]

Vi ser att frivillig märkning om svenskt ursprung har funkade väldigt bra på färdigförpackade livsmedel som säljs i butik. Den märkningen har varit

framgångsrik och finns i dag på en stor och kontinuerligt ökande mängd produkter.

Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök

Som redovisats ovan anger livsmedelsinformationsförordningen de allmänna reglerna för märkning av livsmedel inom unionen. Dessa regler kompletteras av bestämmelser om information om ursprungsland i andra regelverk.

I livsmedelsinformationsförordningen anges vilken information som ska lämnas för livsmedel som inte är färdigförpackade, såsom livsmedel som serveras på restauranger eller i storhushåll. Enligt artikel 44.1 a i förordningen är en uppgift om allergena ingredienser en uppgift som alltid ska lämnas. Det finns i dag inga krav på obligatorisk ursprungsangivelse på livsmedel som tillhandahålls på restauranger eller i storhushåll.

Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artikel 9.1 och 10 i samma förordning. Sverige har föreskrivit att uppgifter om livsmedlets beteckning ska lämnas på kundens begäran. Det finns inga hinder för att livsmedelsföretagare frivilligt anger ursprung så länge påståendet är sant och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten.

Som också redovisats ovan krävs en anmälan till kommissionen och medlemsstaterna i det fall ett land avser att anta nationella bestämmelser om ytterligare krav på ursprungsmärkning (artikel 45 livsmedelsinformationsförordningen). I juli 2019 fick Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram underlag för en anmälan till kommissionen om nationella bestämmelser om ursprungsinformation för kött som serveras på restauranger och i andra storhushåll (N2019/02363/DL). Underlagen bör bl.a. omfatta ett föreskriftsförslag som tar upp omfattningen av informationen och en motivering av införandet av nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött som serveras på restaurang och i andra storhushåll. Utifrån de erfarenheter som har gjorts i Finland skulle Livsmedelsverket också bedöma hur ett system med ursprungsinformation för kött på restauranger och i andra storhushåll kan genomföras på ett praktiskt och ändamålsenligt sätt. Systemet ska så långt som möjligt begränsa de administrativa kostnaderna både för berörda kontrollmyndigheter och för restauranger och andra storhushåll.

Livsmedelsverket redovisade uppdraget i juni 2021. Det förslag till nationella bestämmelser som myndigheten redovisar innebär att restauranger och andra storhushåll ska lämna information till konsumenterna om ursprungsland för färskt, kylt, fryst och malet kött av nöt, svin, får, get och fjäderfä som används som ingrediens i de måltider som serveras. Med ursprungsland avses uppfödningens land för det djur som köttet kommer från. Förslaget innebär att uppgifterna kan tillhandahållas skriftligt eller muntligt. Förslaget har utformats med hänsyn till att så långt som möjligt hålla nere både kostnaderna och de administrativa bördorna för de som berörs av de föreslagna föreskrifterna.

Den tidigare regeringen anmälde den 2 september 2022 att Sverige planerade att införa nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött på restauranger och i storhushåll. Kommissionen meddelade i oktober 2022 att de nationella bestämmelser som anmälan avsåg handlade om åtgärder för icke färdigförpackat kött enligt artikel 44 i livsmedelsinformationsförordningen. För sådana åtgärder krävs ingen formell anmälan. I november 2022 skickade regeringen en skrivelse till kommissionen med en underrättelse om att Sverige återkallar anmälan. Regeringen avsåg att i de kommande förhandlingarna om livsmedelsinformationsförordningen verka för att bestämmelser om ursprungsmärkning av kött på restaurang ska inkluderas i den reviderade förordningen.

Som svar på interpellation 2023/24:358 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren den 30 januari 2024 bl.a. följande:

Regeringen vill att konsumenterna ska få veta var köttet som serveras på restauranger kommer ifrån så att de har möjlighet att välja svenskt kött. Det är bra för miljön och djurvälståndet, och det är bra för Sveriges självförsörjningsförmåga. [...]

I och med att vi nu går in i en period av val till Europaparlamentet och att en ny EU-kommission ska utses efter det lär inget förslag om revidering av livsmedelsinformationsförordningen presenteras inom en överskådlig framtid. Det är beklagligt då EU-gemensamma regler när det gäller utökad ursprungsmärkning hade varit att föredra både för funktionen av den inre marknaden och för Europas konsumenter.

I ljuset av denna utveckling skulle det kunna vara lämpligt att titta på andra sätt att ge konsumenterna möjlighet att göra informerade val när de beställer kött på restaurang. [...] Eftersom den frivilliga märkningen på restauranger inte har gått lika snabbt och bra – det är bara ett fåtal restauranger som gör detta i dag – och vi nu kan konstatera att den här kommissionen definitivt inte kommer att lägga fram något sådant här förslag tittar vi nu på hur vi ska gå vidare med nationella bestämmelser.

Övriga frågor om märkning m.m.

Sedan 1980-talet har Nordiska ministerrådet stöttat det nordiska samarbetet med att ta fram gemensamma nordiska näringsrekommendationer, s.k. NNR. Referensvärdena är framtagna för grupper av individer i den allmänna befolkningen och används i första hand vid planering av kost för grupper och för värdering av gruppernas näringsintag. Den samlade evidensen ligger till grund för de vetenskapliga rekommendationerna i NNR.

År 2023 antogs nya nordiska näringsrekommendationer (NNR 2023) som syftar till att beskriva matvanor som är bra för hälsan på både kort och lång sikt. Dessutom finns rekommendationer om intag av energi och näringsämnen. Människors hälsa och näringsbehov är basen i näringsråden, men eftersom maten vi äter även påverkar miljö och klimat har NNR 2023 för första gången vägt in hållbarhet i rekommendationerna. Slutsatsen är att det som är bra att äta för hälsan i de flesta fall också är bra för miljön och klimatet. NNR rekommenderar en övervägande växtbaserad kost men där det också finns plats för kött, fisk och mejeriprodukter.

Livsmedelsverket har antagit de referensvärden för energi och näringsämnen som anges i NNR 2023 och det är dessa som gäller som officiella näringsrekommendationer i Sverige.

NNR är inte det samma som kostråd, utan de nordiska länderna utvecklar egna nationella kostråd utifrån rekommendationerna i NNR. I det arbetet tar man hänsyn till specifika förhållanden i det enskilda landet och vilka förändringar som behövs jämfört med dagens sätt att äta. I sitt arbete med att ta fram nya kostråd inkluderar Livsmedelsverket bl.a. hur befolkningen äter i dag, mattraditioner, hälsoproblem i befolkningen och hur maten produceras. Även om den vetenskapliga grunden är densamma kan kostråden i de nordiska länderna därför skilja sig åt. Livsmedelsverkets arbete med att uppdatera kostråden har påbörjats och beräknas vara klart under 2024.

I fråga om information till konsumenter om eventuell förekomst av MRSA i livsmedel ansvarar Livsmedelsverket för frågor om antibiotikaresistens och mat. Enligt myndigheten visar olika kartläggningar att MRSA kan förekomma i råa animaliska livsmedel. I en rapport från 2023¹ bedömer Europeiska myndigheten för livsmedels säkerhet (Efsa) och Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) att risken för att MRSA sprids via mat till människor är mycket liten. Myndigheterna menar också att yrkesmässig hantering av kött, t.ex. på ett slakteri, till skillnad från yrkesmässig kontakt med djur på en gård, inte ökar risken att smittas med MRSA.

Generella bestämmelser om information och märkning som gäller alla livsmedel finns huvudsakligen i förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhanda hållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (den s.k. livsmedelsinformationsförordningen). Dessa regler kompletteras av bestämmelser om information om ursprungsland i andra regelverk, bl.a. i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation. Enligt artikel 9.1 i livsmedelsinformationsförordningen är det obligatoriskt att ange bl.a. ingrediensförteckning, livsmedlets beteckning, datum för minsta hållbarhet eller sista förbrukningsdag samt i vissa fall uppgift om ursprungsland eller härkomstplats. Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artiklarna 9.1 och 10 i samma förordning. Om en medlemsstat vill föreskriva om ytterligare obligatoriska uppgifter för vissa typer eller kategorier av livsmedel måste detta anmälas till kommissionen. Medlemsstaten ska i förväg anmäla den planerade åtgärden och skälen för denna till kommissionen och de andra medlemsstaterna.

Företagen själva kan välja att märka ett färdigförpackat livsmedel med frivilliga uppgifter. Den frivilliga livsmedelsinformationen får inte vara oklar eller förvillande för konsumenten och ska i förekommande fall vara grundad på relevanta vetenskapliga uppgifter.

¹ The European Union Summary Report on Antimicrobial Resistance in zoonotic and indicator bacteria from humans, animals and food in 2020/2021.

Utskottets ställningstagande

En likvärdig livsmedelskontroll

Liksom tidigare år påminner utskottet om att det följer av EU-rätten att livsmedelskontrollen ska vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig. Att kontrollen uppfyller dessa krav är av avgörande betydelse för såväl livsmedelsproducenternas som konsumenternas förtroende för kontrollen, och i förlängningen för livsmedelskedjan som sådan. Det är därför beklagligt att livsmedelskontrollen på kommunal nivå fortfarande brister i likvärdighet.

Utskottet har noga följt arbetet under de senaste åren för att på olika sätt göra livsmedelskontrollen mer likvärdig. Utskottet konstaterar att det under 2024 införs en ny riskklassningsmodell som inkluderar fler parametrar än tidigare och som enligt Livsmedelsverket borde leda till större enhetlighet i hur kontrollen utförs. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av hur den nya modellen påverkat likvärdigheten i livsmedelskontrollen. I dagsläget ser utskottet därför inte skäl att förorda de förslag som förts fram i motionerna 2023/24:378 (SD) yrkande 15, 2023/24:2479 (C) yrkande 9 och 2023/24:2628 (S) yrkande 17. Motionsyrkandena avstyrks.

Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Under föregående riksmöte behandlade utskottet förslag om att på olika sätt revidera reglerna för ursprungsmärkning av animaliska produkter. Då liksom nu vill utskottet understryka betydelsen av att informationen om livsmedel är begriplig och lättillgänglig så att konsumenten ges goda möjligheter att göra medvetna val. Utskottet noterar dels det EU-gemensamma regelverkets krav på ursprungsmärkning av vissa produkter, dels de frivilliga åtgärder som branschen själv har tagit initiativ till. I likhet med regeringen konstaterar utskottet att systemet med frivillig märkning om svenskt ursprung har varit framgångsrikt och att märkningen finns på en stor och kontinuerligt ökande mängd produkter.

Mot denna bakgrund ser utskottet inte något skäl att förorda ett tillkännagivande om ändrade regler för ursprungsmärkning, utan avstyrker de förslag som förts fram i motionerna 2023/24:378 (SD) yrkande 8 och 2023/24:413 (SD) yrkande 1.

Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök

Enligt utskottet bör konsumenter ha samma möjlighet att göra medvetna val oavsett om de köper sitt kött i butik eller äter på restaurang. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen delar denna bedömning och att regeringen därför avser att undersöka på vilka sätt konsumenternas möjlighet att göra informerade val när de beställer kött på restaurang kan förbättras. Eftersom kommissionen beklagligen inte gått fram med ett förslag till revidering av det EU-gemensamma regelverket för livsmedelsinformation välkomnar utskottet att regeringen nu överväger hur man kan gå vidare med nationella

bestämmelser. Utskottet vill inte föregå frågans fortsatta beredning. Således avstyrks motionerna 2023/24:215 (MP) yrkande 1, 2023/24:413 (SD) yrkande 8, 2023/24:1091 (SD) yrkande 3, 2023/24:1696 (S), 2023/24:2040 (S), 2023/24:2479 (C) yrkande 8 och 2023/24:2628 (S) yrkande 14.

Övriga frågor om märkning m.m.

Utskottet noterar att de nordiska näringsrekommendationerna (NNR) är ett samarbete mellan de nordiska länderna inom ramen för Nordiska ministerrådet som fastställer riktlinjer för kostsammansättning och rekommenderade intag av näringsämnen. Utskottet påminner om att näringsrekommendationerna inte är kostråd. Det är upp till varje land att utforma egna kostråd utifrån de förhållanden som råder i landet, vilket innebär att våra svenska förhållanden vid animalie-, mjölk- och växtproduktion kan tas med i bedömningen vid utformandet av nationella kostråd. Utifrån detta ser utskottet inget skäl att förorda det förslag till åtgärd som väckts i motion 2023/24:403 (SD) yrkande 61. Motionsyrkandet avstyrks.

När det gäller märkning av eventuell förekomst av MRSA i fläskkött hänvisar utskottet till att det EU-gemensamma regelverket redan medger att företagen själva kan välja att märka ett färdigförpackat livsmedel med frivilliga uppgifter. Den frivilliga livsmedelsinformationen får inte vara oklar eller förvillande för konsumenten och ska i förekommande fall vara grundad på relevanta vetenskapliga uppgifter. Utskottet vill i sammanhanget påminna om att enligt den samlade vetenskapliga bedömningen är risken för att MRSA sprids via livsmedel till människor mycket liten. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2023/24:907 (MP) yrkande 2 bör lämnas utan vidare åtgärd. Motionsyrkandet avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottet ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:MJU18 Livsmedelspolitik och 2022/23:MJU6 Kemi-kalierpolitik. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Primärproduktionens roll i totalförsvaret, punkt 1 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 9 och 23 samt avslår motionerna

2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 40 och

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 41.

Ställningstagande

Det nuvarande geopolitiska klimatet, markerat av såväl den globala coronapandemin som Rysslands invasion av Ukraina, har skärpt behovet av en solid och pålitlig livsmedels- och dricksvattenberedskap inom landets gränser. Vi socialdemokrater prioriterar att Sverige ska ha den kapacitet och beredskap som krävs för att möta eventuella kriser på detta område. Vi är övertygade om att Sveriges beredskap inom livsmedels- och dricksvattenförsörjning är av yttersta vikt. Vi ser därför positivt på inrättandet av nationella beredskapslager, inte bara för livsmedel utan även för vattenreningsutrustning och andra grundläggande resurser.

Vidare vill vi understryka att det är en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvaret att man kan tillgodose behovet av rent vatten. Likaså är det av avgörande betydelse att livsmedelskedjan är robust även i kris och krig och att primärproduktionen har tillgång till svenskt biodrivmedel. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att tillgodose detta behov.

2. Primärproduktionens roll i totalförsvaret, punkt 1 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 40 och
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 41 och
avslår motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 9 och 23.

Ställningstagande

Den svenska primärproduktionen är central för vårt lands totalförsvar. Behovet av en god livsmedelsberedskap har aktualiserats i och med att krigsplaneringen har återupptagits. Primärproduktionens roll behöver vara en del av totalförsvarsplaneringen.

Förutsättningarna för och behoven inom primärproduktionen i ett stärkt civilt försvar är därför viktiga att börja utveckla. Att öka och bevara den odlingsbara marken är viktigt ur ett beredskapsperspektiv; likaså måste de svenska bönderna få bättre möjligheter att konkurrera med matproducenter i utlandet. Mitt parti ser också att det finns brister i reservkapacitet och i bl.a. logistik och transporter. Lagerhållning av inte minst nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror i omsättningslager blir också viktigt när ordinarie försörjningssystem är sårbara.

Ibland är det också lagstiftningen som riskerar att skapa sårbarheter i händelse av höjd beredskap och störda handels- eller produktionsflöden. En kombination av regelverk för livsmedelshygien, brist på arbetskraft inom slakt och chark och brist på kylmöjligheter på gårdarna kan göra det svårt att möta den ökade efterfrågan med tomma hyllor i butikerna som följd, samtidigt som djur avlivas på gårdar utan att bönderna får betalt. I händelse av höjd beredskap och krig bedömer mitt parti att detta skulle bli mycket problematiskt. Centerpartiet vill därför anpassa regelverken för slakt och livsmedelshygien så att de är flexibla i syfte att möjliggöra gårdsförsäljning av kött vid behov under höjd beredskap.

En ytterligare aspekt av Sveriges försörjningsförmåga är att öka andelen svenskproducerad mat. Målsättningen ska vara att producera åtminstone 80 procent av den mat som konsumeras och som vi har goda förutsättningar att producera i Sverige. Dit hör exempelvis nötkött, lamm och mjölk. Sverige bör ta till vara den potentialen för att stärka den svenska försörjningsförmågan och motståndskraften i hela kedjan.

3. Beredskapsarbetet på gårdsnivå, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:375 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 5, 7 och 8 samt avslår motionerna

2023/24:66 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Genom att ha en väl genomtänkt strategi för att hantera foderkriser och säkerställa tillgången på kvalitetsfoder kan vi minska behovet av import från avlägsna länder, vilket i sin tur bidrar till att minska miljöbelastningen från transporter. Därför anser vi att regeringen bör vidta åtgärder för att inrätta ett nationellt foderlager i syfte att säkerställa tillgången på foder vid kris. Lagret bör innefatta både inhemska och importerade foderråvaror av hög kvalitet och vara tillgängligt för djurägare vid behov. Kontinuerlig omsättning av fodret säkerställer hållbarheten och kvaliteten på lagret, bidrar till att minska svinnet och försäkrar att foderlagret hålls i god kondition samtidigt som det genererar omsättning i foderindustrin.

Regeringen bör även överväga att införa ekonomiska stödåtgärder, såsom subventioner, lånegarantier eller andra former av ekonomiskt stöd, för att underlätta för djurägare att köpa in foder vid kris.

Slutligen bör Sverige verka för att stärka det nordiska samarbetet inom foderproduktion och fodersäkerhet, eftersom länderna i vår närmiljö har liknande förutsättningar, kortare transportsträckor och en relativt likartad foderproduktion. Genom att samarbeta inom ramen för Nordiska rådet och andra relevanta forum kan länderna i regionen gemensamt utveckla strategier och åtgärder, inklusive utbyte av forskningsresultat, tekniköverföring och samordning av krisberedskapsplaner, för att säkerställa en hållbar och resilient foderförsörjning i hela Norden. Ett närmare samarbete mellan nordiska länder kommer att öka kapaciteten att hantera foderkriser och bidra till en mer hållbar och konkurrenskraftig hästnäring och hästsport i hela regionen.

4. Beredskapsarbetet på gårdsnivå, punkt 2 (C, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1 och

avslår motionerna
2023/24:66 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och
2023/24:375 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 5, 7 och 8.

Ställningstagande

Stärkt konkurrenskraft och ökad självförsörjning av livsmedel är viktiga beståndsdelar i att stärka svensk livsmedelsberedskap, men inte de enda. I en kris- eller krigssituation räcker det inte att vi kan producera mycket mat, om vi inte samtidigt kan säkra jordbrukets transporter, tillgången på diesel, gödsel, utsäde, växtskyddsmedel reservdelar, kompetens osv. Hela livsmedelskedjan måste fungera för att maten ska hamna på tallriken. För att stärka motståndskraften inom primärproduktionen vill vi att det snarast ska tas initiativ för att stärka gårdarnas beredskap genom ökad kunskap och rådgivning om säkerhet och beredskap.

5. Beredskapsarbetet på gårdsnivå, punkt 2 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:66 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motionerna

2023/24:375 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkandena 5, 7 och 8 samt
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det civila försvaret behöver stärkas inom samhällets alla områden. Det civila försvaret ska dimensioneras och planeras för både stora omfattande kriser och krig. Stora kriser med stängda gränser, liksom de problem för jordbruket som klimatkrisen innebär, riskerar att ge samhället problem med livsmedelsförsörjning. Tillräckligt mycket livsmedel måste produceras inom Sveriges gränser.

Mitt parti vill därför se försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel. Vänsterpartiet föreslår att en pilotstudie ska genomföras där naturbruksgymnasier testar att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen. En fossil- och giftfri livsmedelsproduktion som bygger på inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle dramatiskt minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. Mitt parti ser även positivt på om en sådan

studie skulle genomföras tillsammans med våra grannländer. Regeringen bör återkomma med en plan för försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel.

6. Samverkan med näringslivet, punkt 3 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 10 och 12 samt avslår motion

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 39.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater är övertygade om att Sveriges beredskap inom livsmedels- och dricksvattenförsörjning är av yttersta vikt. Vi ser potentialen i ett förbättrat samarbete inom näringslivet för att säkerställa robusta leveranskedjor och nödvändiga lagerhållningskapaciteter. För att ytterligare förstärka detta arbete, uppdrog den förra regeringen åt Statskontoret att analysera och granska kommunernas och regionernas kapacitet att upprätthålla livsmedelsberedskap inom sina ansvarsområden. Detta arbete bör fortsätta.

Vi anser att regeringen även bör vidta åtgärder för att öka det offentliga samarbetet med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut så att kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter förbättras.

7. Samverkan med näringslivet, punkt 3 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 39 och avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 10 och 12.

Ställningstagande

Sveriges beredskap när det gäller livsmedel och kritiska insatsvaror bör stärkas genom samverkan mellan det offentliga och näringslivet. Centerpartiet vill se en beredskapsmodell där näringslivet spelar en central roll utifrån en insikt om ett ömsesidigt beroende mellan det offentliga och näringslivet, och där beredskapsåtgärder kan säkerställas genom avtal och ersättningar. Det kan exempelvis handla om att beredskapsåtgärder finansieras genom ersättning till näringslivet för att upprätthålla en tjänst eller en beredskap för vissa varor eller tjänster med utgångspunkt i avtal som beaktar försörjningstrygghet också i höjd beredskap och krig. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att åstadkomma en bättre samverkan med näringslivet.

8. Likvärdig livsmedelskontroll, punkt 4 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17 och
avslår motionerna
2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 15 och
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Den svenska livsmedelskontrollen följer hela livsmedelskedjan från jord till bord och är ett viktigt verktyg för att upptäcka och åtgärda brister i livsmedels-
hanteringen. Inga konsumenter ska bli lurade eller sjuka av den mat som de
väljer att äta.

För att livsmedelskontrollen ska upplevas som trovärdig av våra svenska
livsmedelsproducenter är det viktigt att kontrollen är likvärdig och att
kontrollmyndigheternas bedömningar är enhetliga. Det ska inte spela någon
roll om man driver ett jordbruk eller en restaurang; oavsett var i landet
verksamheten bedrivs ska lagstiftning tillämpas och följas upp på samma sätt.

När Socialdemokraterna satt i regeringsställning fick Livsmedelsverket i
uppdrag att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen över hela landet. Slut-
rapporten presenterades förra året och den slår fast att det fortfarande finns

betydande brister när det kommer till den kommunala kontrollverksamheten. Det finns stora olikheter när det gäller kontrollfrekvens, bedömning av avvikelser och benägenhet att fatta beslut om åtgärder vid bristande efterlevnad.

Behovet av att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen kan inte understrykas tillräckligt. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att åstadkomma en likvärdig livsmedelskontroll.

9. Likvärdig livsmedelskontroll, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 15 och avslår motionerna

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 9 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

När tillsyn utövas av en verksamhet med förståelse för verksamhetens villkor blir den rättvisande och effektiv och leder till ändamålsenliga beslut som är lättare att efterleva och ökad effektivitet för det som samhället vill åstadkomma. På samma gång blir besluten mer olika där förutsättningarna är olika och där flexibilitet behövs och mer lika där förutsättningarna är lika. Oönskade skillnader i beslut som har att göra med bristande förståelse för näringen undanröjs således.

En källa till olika tillämpning av tillsynsbeslut inom livsmedelsnäringarna är att olika kommuner gör olika tolkningar av EU-regler. Därför bör Livsmedelsverket, som har en bättre kunskap om EU-reglerna, bli mer aktivt inkopplat när det gäller sådan tolkning av EU-regler som uppstår vid kommunernas tillsyn.

10. Likvärdig livsmedelskontroll, punkt 4 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 9 och avslår motionerna

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 15 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Livsmedelsverket har arbetat med att fram en ny tillsynsmodell för livsmedel som träder i kraft under 2024. Den nya modellen bygger på en klassificering av enheterna utifrån risk för avvikelser och avgifterna sätts utifrån detta. Ett poängsystem inrättas där fler riskpoäng ger en ökad kontroll och en högre avgift. Modellen riskerar att leda till att små livsmedelsproducenter, styckerier, charkuterier och mejerier drabbas av kraftigt höjda avgifter. Centerpartiet anser att detta står i strid med såväl ambitionerna i livsmedelsstrategin som arbetet med att stärka Sveriges livsmedelsberedskap. Livsmedelsverkets tillsynsmodell måste därför få ett tydligare småföretagarperspektiv. Centerpartiet anser generellt att Livsmedelsverket behöver bli bättre på att integrera ett småföretagarperspektiv i sitt arbete. Regelverk, kontroller och avgifter måste bli enklare för företagen att förstå och förutse. Dessutom behöver kontroller och avgifter bli mer proportionerliga till företagets storlek, omsättning och typ av verksamhet.

11. Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök, punkt 6 (S, C)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 14 och avslår motionerna

2023/24:215 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1,

2023/24:413 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 8,

2023/24:1091 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3,

2023/24:1696 av Aida Birinxhiku (S) och

2023/24:2040 av Sanna Backeskog m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi vill se mer svenskt på tallriken. Ett led i det här viktiga arbetet är att ge konsumenterna bättre förutsättningar att göra medvetna val, t.ex. genom information om livsmedlets ursprung. På restauranger och i offentliga kök är informationen om var maten är producerad mer svåråtkomlig och det har tyvärr inte skett någon förbättring över tid. Det finns i dagsläget inget krav på att ange ursprungsland vid försäljning av oförpackade livsmedel.

Vi vill att det ska införas nationella bestämmelser om ursprungsinformation för kött på restaurang och i offentliga kök. Att införa krav på ursprungsinformation för kött på restaurang och i offentliga kök skulle vara gynnsamt för våra svenska livsmedelsproducenter och dessutom bidra till att öka vår försörjningsgrad. Utsikterna att få igenom en ursprungsmärkning på restauranger och i offentliga kök borde vara relativt goda eftersom det är tillåtet enligt det EU-gemensamma regelverket.

12. Ursprungsinformation på restaurang och i offentliga kök, punkt 6 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:215 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 och avslår motionerna

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 8,

2023/24:1091 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 3,

2023/24:1696 av Aida Birinxhiku (S),

2023/24:2040 av Sanna Backeskog m.fl. (S),

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 14.

Ställningstagande

Dagens höga konsumtion av kött och andra produkter från djur har möjliggjorts genom en många gånger rent industriell djurhållning där priset för konsumenterna kan pressas men priset för djuren ofta blir mycket högt. Mitt parti vill främja en djurhållning där varje djur ses som den individ det är och får sina behov tillgodosedda, och för detta behövs både lagreglering och en mer djurvänlig konsumtion. Svenska djurbönder agerar på en konkurrensutsatt marknad som är gemensam i hela EU. Politiskt innebär det ett dilemma. Om de steg vi tar för att förbättra för djuren i Sverige får som konsekvens att maten

från dessa djur blir så pass mycket dyrare att konsumenten väljer att köpa kött med ett annat ursprung, från en sämre djurhållning, har vi inte vunnit något djurskyddsmässigt sett.

Nästan allt färskt kött som handlas i butik är svenskt, men det omvända gäller i restaurangsektorn. I butiker finns en fungerande ursprungsmärkning, vilket ännu inte finns i restauranger och storkök. Därför bör regeringen vidta åtgärder för att införa krav på information om ursprung för de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök.

13. Övriga frågor om märkning m.m., punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 61 och
avslår motion
2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Nordiska ministerrådet ger återkommande rekommendationer om livsmedel och hälsa. Dessa rekommendationer används sedan av Livsmedelsverket och andra aktörer. I de nya rekommendationer som kom i juni 2023 inkorporerar Nordiska ministerrådet för första gången rekommendationer utifrån livsmedlens miljöpåverkan. Rekommendationerna är mycket omdiskuterade. När miljöargument infogas i näringsrekommendationer är det mycket viktigt att det görs med en god helhetssyn; samtliga aspekter av miljöpåverkan, inklusive systemnivån, måste alltså vägas in liksom förståelse för det svenska jordbrukets villkor. Hänsyn måste även tas till andra viktiga värden såsom förutsättningarna för Sveriges landsbygder. Därför ska Livsmedelsverket när det fastställer näringsrekommendationer som innehåller miljöargument göra detta i samråd med Jordbruksverket. De näringsrekommendationer som fastställs ska alltså de båda myndigheterna vara eniga om.

14. Övriga frågor om märkning m.m., punkt 7 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 2 och avslår motion

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 61.

Ställningstagande

Runt om i världen har förekomsten av en särskild typ av multiresistenta bakterier (LA MRSA) ökat i grisbesättningar. Sverige tillhör ett av de länder där det inte förekommer, tack vare ett gediget arbete hos våra grisproducenter.

Däremot förekommer MRSA i fläskkött som importerats till Sverige. MRSA smittar troligtvis inte genom livsmedelshantering, men förekomsten visar samtidigt att multiresistenta bakterier distribueras till konsumenternas kök. Enligt min mening bör konsumenterna ges möjlighet att få information om producenten säljer kött som innehåller MRSA. Om konsumenterna inte får information om eventuell förekomst av MRSA i köttet riskerar konkurrensvillkoren att snedvridas; de som ger djuren god djurvälstånd missgynnas och de som inte gör det gynnas. Det är enligt Miljöpartiets mening oacceptabelt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:66 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en plan för försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:215 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrikta konsumtionen av animaliska produkter för minskad mängd men med bättre djurhållning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:231 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om honungens ursprungsmärkning enligt gällande EU-regler och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:284 av Dan Hovskär (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka självförsörjningsgraden i fråga om livsmedel i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsinsatser gällande utökat tillvaratagande av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undantaget för särskilda livsmedel från EU:s förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna avseende bästföredatum och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:375 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt foderlager och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ekonomiska stödåtgärder vid foderkriser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det nordiska samarbetet kring foderproduktion och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:376 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt säkerställa att Sveriges lager av kemikalier som används till rening av vatten och avlopp är tillräckliga för att klara en längre isolering i händelse av krig eller annan kris och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:377 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddad beteckning för svenska livsmedel och jordbruksprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ska göra en genomlysning med syftet att förenkla regleringen av livsmedelskedjan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda om lägre temperaturer för hantering av vissa livsmedel ska krävas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för att få till stånd regler om livsmedelsmärkning som minskar risken för spridning av den afrikanska svinpesten och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med kontroller av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för en nationell specialiserad enhet mot livsmedelsbedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka bevissäkringen mot dem som fuskar med livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Livsmedelsverket en mer aktiv roll när det gäller tolkning av EU-regler som uppstår vid kommunernas tillsyn och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav bör ställas på kommuner att de ska ha en plan för att förse skolor och omsorgsverksamheter med mat vid krissituationer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på en större andel närproducerade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra en kampanj riktad mot offentliga och privata konsumenter för att förmå dem att köpa svenska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-lagstiftningen för nya livsmedel och för livsmedel framställda med modern växtförädlings teknik ska tillåta medlemsstater att utfärda nationella godkännanden så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att livsmedlet inte släpps ut på marknaden i andra EU-länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stärka den svenska självförsörjningsgraden för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Jordbruksverket det samordnande ansvaret för krisberedskap för jordbrukets insatsmedel och för jordbrukets produktionsberedskap i kris och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillförsäkra att de näringsrekommendationer som innehåller miljöargument som Livsmedelsverket utfärdar har gjorts med helhetssyn och att dessa antas i samråd med Jordbruksverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av samtliga animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad ursprungsmärkning av livsmedel med information om vilka nationella regler som gällt för produktionen och de anställdas villkor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att innehåll i alkoholhaltiga drycker ska uppges på innehållsförteckningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning av huvudingrediensen i rätter på menyer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella riktlinjer bör tas fram om hur ökad upplysning om fördelar med att handla svenskt bör ske och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:480 av Magnus Persson m.fl. (SD):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilt som mat och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilt som kött med låg miljöpåverkan i kommunala verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:541 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:576 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda och planera för beredskapslager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:642 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Sverige kan öka självförsörjningsgraden på livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:769 av David Lång (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska göras obligatoriskt att ange andelen tillsatt socker i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:843 av Anders W Jonsson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på livsmedelsbranschen att redovisa ifall MRSA förekommer i deras produkter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1091 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av ett handlingsprogram för hälsosam kost inom den offentliga verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över religiösa och etiska särkrav och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter inom restaurangbranschen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter i färdigrätter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för minskad användning av palmolja och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en tydlig märkning av produkter som innehåller höga halter av palmolja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skärpta regler för palmolja i barnmat och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till mer information till konsumenter om problemen med palmolja och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta lagstiftning om märkning av salthalt i livsmedel där halten är hög och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lagstiftning om märkning av tillsatt socker i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av rekommendationer om dagligt näringsintag och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka medvetenheten kring riskerna med plast relaterat till förvaring och upphettning av mat och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för en tydligare märkning av plastprodukter som inte bör användas i mikrovågsugn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1131 av David Josefsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till en översyn av hur riktlinjer för det kommunala tillsynsuppdraget kan utformas för att ytterligare främja möjligheterna att komma åt svarthandel och stöldgods i fråga om livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1208 av Ann-Christine Frohm Utterstedt och Eric Westroth (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning om att återinföra statliga livsmedelslager och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1245 av Martina Johansson (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklat regelverk för att öka möjligheten att sälja mer viltkött och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1365 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S):

- Del 1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda möjligheterna att underlätta regelverket för hemsakt och försäljning av kött från den egna gården direkt till konsument för primärproducenter och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser försäljning av kött från den egna gården direkt till konsument för primärproducenter.

2023/24:1583 av Marie-Louise Hänel Sandström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa tydligare krav på en enkel innehållsdeklaration på livsmedelsförpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1601 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk, liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark, Nederländerna och Storbritannien, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1696 av Aida Birinxhiku (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa obligatorisk ursprungsinformation för kött som serveras på restaurang och i andra storhushåll och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1923 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att fler EU-länder studerar förutsättningarna för att införa ett krav inom EU på att redovisa produkters klimatavtryck på förpackningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2040 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva ursprungsmärkning av kött på restauranger och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2124 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare uppdrag till länsstyrelser och regioner att stötta svenskt mathantverk och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2125 av Saila Quicklund (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket kan ta ett samlande ansvar i det fortsatta arbetet kring att förhindra farliga substanser i kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på tillverkare och distributörer att anmäla sina produkter till Livsmedelsverket innan de saluförs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket ska kunna besluta om saluförbud för hälsofarliga kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket mer konsekvent kan utnyttja läkemedelslagens möjligheter att klassificera läkemedelsnära substanser som läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2184 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att i väntan på högre självförsörjningsgrad planera för beredskapslager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2269 av Peter Ollén m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska se över möjligheterna att genomföra bestämmelser som förenklar försäljningen av vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra en betydligt större grad av självförsörjning av livsmedel inom landet och skydda ekosystemen så att jordbruk och fiske kan bidra till försörjningen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa om jordbruket, transportsektorn och stödja forskning och innovation för att göra livsmedelssektorn robust så att livsmedelsförsörjningen kan fungera även vid större omfattande kriser och krig och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda ny teknik för att minska resursförbrukning och svinn i livsmedelssektorn, öka den inhemska odlingen av protein, minska beroendet av import av gödning och minimera användningen av bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2456 av Mikael Larsson m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningarna för och behov inom primärproduktionen i ett stärkt civilt försvar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges beredskap när det gäller livsmedel och kritiska insatsvaror bör stärkas

genom samverkan mellan det offentliga och näringslivet, där beredskapsåtgärder kan säkerställas genom avtal och ersättningar, och tillkännager detta för regeringen.

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska antas nationella och uppföljningsbara mål för produktionen av och försörjningsförmågan för livsmedel i Sverige där en målsättning ska vara att vi producerar åtminstone 80 procent av den mat som konsumeras och som vi har goda förutsättningar att producera i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka gårdarnas beredskap för kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nationella bestämmelser gällande ursprungsinformation för kött på restaurang och i offentliga kök och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Livsmedelsverket ska bli bättre på att integrera ett småföretagarperspektiv i sitt arbete och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2536 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för jägare som genomgått en särskild utbildning att sälja vildsvinskött från ett obegränsat antal djur och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2595 av Angelica Lundberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av tillsatser i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi ser positivt på arbetet för att öka Sveriges beredskap när det gäller livsmedel, insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om potentialen i ett förbättrat samarbete inom näringslivet för att säkerställa robusta leveranskedjor och nödvändiga lagerhållningskapaciteter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom samarbete med branschorganisationer, myndigheter och

- forskningsinstitut kan kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva ursprungsmärkning av kött på restauranger och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvaret att kunna tillgodose behovet av rent vatten och om en robust och stark livsmedelskedja och svenskt biodrivmedel även i kris och krig och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
8. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:215	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	2 och 4
2023/24:231	Larry Söder (KD)	
2023/24:284	Dan Hovskär (KD)	
2023/24:373	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	1 och 2
2023/24:376	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	10
2023/24:377	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	9
2023/24:378	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	1, 3, 10–13, 17, 19, 20, 26 och 28
2023/24:403	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	8 och 9
2023/24:413	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	2, 7 och 9
2023/24:480	Magnus Persson m.fl. (SD)	30 och 32
2023/24:541	Sten Bergheden (M)	
2023/24:576	Sten Bergheden (M)	
2023/24:642	Ann-Sofie Lifvnhage (M)	
2023/24:769	David Lång (SD)	
2023/24:843	Anders W Jonsson (C)	2
2023/24:1091	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda 1, 2 och 4–13 SD)	
2023/24:1131	David Josefsson (M)	
2023/24:1208	Ann-Christine Frohm Utterstedt och Eric Westroth (båda SD)	
2023/24:1245	Martina Johansson (C)	4
2023/24:1365	Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S)	
2023/24:1583	Marie-Louise Hänel Sandström (M)	
2023/24:1601	Niels Paarup-Petersen (C)	
2023/24:1923	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2124	Saila Quicklund (M)	
2023/24:2125	Saila Quicklund (M)	1–4
2023/24:2184	Ann-Sofie Lifvnhage (M)	

2023/24:2269	Peter Ollén m.fl. (M)	2
2023/24:2450	Emma Berginger m.fl. (MP)	19, 21 och 22
2023/24:2536	Markus Wiechel m.fl. (SD)	6
2023/24:2595	Angelica Lundberg (SD)	